

KJELL INGE DAAE

TEKST OG FOTO: MAGNE HELLAND, INSTITUTT FOR OPTOMETRI, RADIOGRAFI OG LYSDESIGN, HØGSKOLEN I SØRØST-NORGE

Hvem skjuler seg bak romnavn i optikerutdanningens nye lokaler? Alle norske optikere vet hvem Kjell Inge Daae er. Men for noen få som har fullført sin utdanning de siste årene, og unge studenter som fortsatt er under utdanning, kan navnet kanskje være ukjent. Men nå er «Daae» også knyttet til et rom i optikerutdanningens nye lokaler på Kongsberg.

Ved navngivning av rom og laboratorier i høyskolens nye lokaler på Kongsberg skulle vi helst styre unna navn på nålevende personer. Men her var det to som vi ikke klarte å unngå, Daae og Horgen. De står begge i en særstilling når det gjelder utdanningen på Kongsberg. Kjell Inge Daae er virkelig en av foregangsmennene innen norsk optometri, og i særdeleshet for norsk optikerutdanning.

BARNEÅRENE I STAVANGER

Kjell Inge Daae ble født 1. mars i 1941 i Stavanger. Her vokste han opp i en kjernefamilie sentralt i byen, sammen med to yngre brødre. Kjell Inge var skoleflink og viste raskt spesiell interesse for realfag og gymnastikk. I lokalmiljøet utmerket han seg innen friidrett. Han fikk særdeles gode karakterer på gymnaset og kom lett inn på Norges Tekniske Høgskole (NTH) (red. NTH ble senere det som i dag er Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU). Her studerte han fysikk og ble sivilingeniør. Etter endt utdanning arbeidet han noen år i Trondheim. Her var flere involverte i oppstarten av å bygge opp og drifte NTHs første elektronmikroskop. Dette var Daaes arbeidsplass i 3–4 år før han forlot Trondheim.

TIL KONGSBERG I 1972

Daae kom til Kongsberg i 1972. Han startet da som underviser i matematikk og fysikk både på optikerlinjen og maskin- og elektrolinjen på Tinius Olsens Skole. Det skulle imidlertid vise seg at

Daaes hjerte og virke etterhvert helt og holdent skulle vie seg til optikerutdanning og optometri. Syn, optometri og lys ble hans kjernesaker!

OPTIKERUTDANNINGEN

1972 er på mange måter et merkeår for norsk optometri. Da godkjente myndighetene etableringen av en «3-årig linje for optometri» ved Tinius Olsens Tekniske Skole på Kongsberg. Dette under Jacob Kjell Hultgrens ledelse (red. Hultgren blir presentert senere i denne artikkelserien). Her ble det skissert at utdanningen skulle være post-gymnasial, med et første året med allmennfag for å løfte studentene opp til riktig nivå. Slik sett kom Daae inn i optikerutdanningen samme år som den ble lagt til «høgskolenivå». Mye har skjedd innen norsk optikerutdanning siden den gang. Parallelt har det vært en rivende utvikling innen norsk optometri. Dette både med hensyn på lovregulering, sentrale forskrifter og utøvelsen av optikeryrket. Som en liten kuriositet fra starten i 1972 kan det nevnes at Daae fungerte som reiseleder for det første optikerkullet på deres utenlandstur. I mange år var London reisemålet for disse studieturene, og en dag ble alltid benyttet for fagforedrag og omvisning på optometriavdelingen på The City University.

Optikerutdanningen har gått fra å være en ren «yrkesutdanning» basert på gamle håndverkstradisjoner, til å bli en autonom forskningsbasert helseutdannelse. Fagstaben har økt fra 4–5

medarbeidere, til 25–30 fagpersoner, de fleste med yrkeserfaring som optikere og høyere universitetsgrader innen optometri og synsforskning. Flere med langvarige opphold på høyt anerkjente universiteter innen fagfeltet i utlandet. Utdanningen på høyskolen har gått fra å være 2-årig til å bli en 3-årig formell bachelorutdanning. Og i dagens situasjon tilbyr høyskolen også masterutdanning innen optometri og doktorgradsløp innen helsefag. Opptaket av optometristudenter har gått fra å ta inn små enkeltklasser med 15–20 studenter til store kull på 80–90 studenter i tre parallelle klasser. Fra at fagmiljøet kun har undervist studentene, foregår det nå også omfattende forskningsvirksomhet og prosjektarbeid i fagmiljøet på høyskolen. Årlig publiseres det en rekke fagartikler i anerkjente internasjonale fagfelleverderte tidsskrifter, og fagmiljøet er representert på store internasjonale konferanser. Flere personer har vært med på å styre og påvirke denne utviklingen, men mye kan direkte eller indirekte kobles til Kjell Inge Daaes periode som leder av optikerutdanningen. Han har alltid vært fremtidsrettet, hatt fokus på muligheter, vært motiverende for sine medarbeidere og vært opptatt av forskning.

FORSKNING

Fram til midten av 1970-tallet hadde fagmiljøet svært begrenset erfaring fra prosjektarbeid og forskning. Da den tidligere Kongsberg Våpenfabrikk (KV) begynte å ta i bruk «moderne»

En av Kjell Inge Daaes store lidenskaper etter at han gikk av med pensjon i 2011 er gamle veteranbiler. Og bilene bør helst være av merket SAAB. Han har for tiden fem! Her en SAAB 1963-modell.

datamaskiner i sin produktutvikling og produksjon, ble det etablert en kontakt mellom bedriften og høgsolen. Her var Daae sentral. Flere års arbeid endte blant annet opp i rapporten «Terminal-arbeidsplasser og synsergonomi». Denne rapporten kan på mange måter betraktes som oppstarten på fagmiljøets forskning og forskningsformidling. Gjennom sine perioder som leder av fagmiljøet på optikerutdanningen oppfordret og motiverte Daae en rekke studenter og kollegaer til å studere og forske i utlandet. Videre sørget han for å knytte sterke bånd til norske og utenlandske kapasiteter gjennom å få opprettet og besatt ressurspersoner i såkalt professor II stillinger. Noen navn som mange «gamle» optikere vil trekke kjensel på er Robert (Bob) Fletcher, Ole Jørgen Skog, Leiv Bakketeig, Gordon Ruskell og Arne Aarås.

Lenge før norsk høgsolenutdanning ble underlagt dagens lovregulering, som pålegger både høgsolen og universitet å forestå såkalt forskningsbasert undervisning, innså Daae et sterkt behov for å få i gang optometrisk forskning. Han var derfor også en foregangs-mann for opprettelsen av en frittstående forskningsinstitutt i 1987. Da ble Norsk Optometrisk Forskningsinstitutt

(NOFI) stiftet. Flere prosjekter, store og små, ble igangsatt gjennom NOFI.

LYSDESIGN

En av Daaes siste store ideer som sentral ressursperson og høgsolenemann var å få opprettet og etablert en egen høgsolenutdanning innen lysdesign. Selv om dette prosjektet slet litt de første årene med drift på høgsolenens campus i Drammen, ser det nå ut til å forbli et tilbud innen høgsolenens bachelorprogrammer. Som Daae opprinnelig planla er undervisningen nå flyttet til campus Kongsberg, og en del av programmene på det nye Institutt for optometri, radiografi og lysdesign. For sitt arbeid for norsk optometri og den norske optikerutdanningen har Daae mottatt Norges Optikerforbunds gjeveste utmerkelser. På landsmøtet i Fredrikstad i 2012 ble han tildelt Hommerstadprisen, Norges Optikerforbunds høyeste utmerkelse (gullmerke med diamant). Om denne prisen heter det: *Hommerstadprisen er Norges Optikerforbunds høyeste utmerkelse for eksepsjonell og langvarig engasjement*

Hovedkilder:

Daae, Kjell Inge (2017): Personlig kommunikasjon

Jervell, Anne Norvik (2012): Hommerstad-prisen til Kjell Inge Daae. Optikeren Nr. 3, side 6-8

Lewandowski, Inger og Bruun, Stein (2005): Fra optikk til optometri. Optikerbransjen frem til 2005.

Norges Optikerforbund 1945-2005. Norges Optikerforbund og Synsinformasjon (ISBN 82-303-0421-1)

for optikerutdanningen og den yrkesfaglige utviklingen av optikerfaget.

Noen av særtrekkene med Kjell Inge Daaes lederstil var åpenhet, god informasjonsflyt og hyppige møter. Slik sett passer det ganske godt at hans navn nå er blitt knyttet til et møte- og kollokvierom. Andre egenskaper ved Daae var fleksibilitet og nytenking. Slik sett passer det også godt at rommet for tiden er hyppig benyttet av lysdesignstudentene!

Du kan lese betydelig mer om Kjell Inge Daae og hans betydning for utviklingen av optikerutdanningen på Kongsberg og norsk optometri i de to siste hovedkildene oppgitt avslutningsvis i denne artikkelen. ●

FAKTA: KJELL INGE DAAE (1941 -)

- Startet som underviser i optikerutdanningen i 1972
- Mangeårig leder av optikerutdanningen på Kongsberg (KIH-HiBu) (1980-1989 og 1993-2000)
- Sentral fagperson bak igangsetting av årlige fagseminarer innen optometri på Kongsberg («Kongsbergdagene»)
- Sentral person ved opprettelsen og driften av Norsk Optometrisk Forskningsinstitutt (NOFI) (1987-2005)
- Sentral person for å få etablert masterutdanning.
- Sentral fagperson ved opprettelsen og driften av Lysdesignstudiet på Høgsolen i Buskerud (HiBu) (2011)
- Tildelt Gullmerket – Norges Optikerforbunds hederstegn i gull i 1989
- Tildelt Hommerstadprisen – Norges Optikerforbunds høyeste utmerkelse i 2012 (gullmerke med diamant)
- Kjell Inge Daae har nå fått oppkalt et rom etter seg på Krona
- Romfunksjon: Møte- og kollokvierom
- Romnavn: Daae (romkode 02.05.05.06)